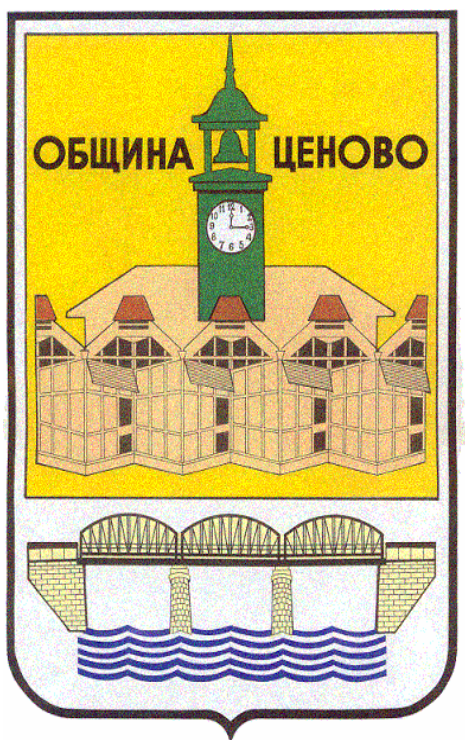

ПРОГРАМА ЗА ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО (2014 – 2020 ГОДИНА).

Юли 2014 г.

Изготвена от „И-Финанси“ ЕООД в изпълнение на проект „Въвеждане на механизми за наблюдение и контрол при реализацията на общински политики чрез прилагане на стратегически планове и програми“ по Договор за предоставяне на БФП № 13-13-5/27.11.2013 г. между община Ценово и ОП „Административен капацитет“, съфинансирана от ЕС чрез ЕСФ

СПИСЪК С ИЗПОЛЗВАНИТЕ СЪКРАЩЕНИЯ

ОПР	Общински план за развитие
ОСР	Областна стратегия за развитие
РПР	Регионален план за развитие
НСРР	Национална стратегическа референтна рамка
ЕС	Европейски съюз
ЕК	Европейската комисия
ЗРР	Закон за регионалното развитие
ППЗРР	Правилник за приложение на Закона за регионалното развитие
МРРБ	Министерство на регионалното развитие и благоустройството
ПМС	Постановление на министерски съвет
МСП	Малки и средни предприятия
ОП	Оперативна програма
СЦР	Северен централен район
ДВ	Държавен вестник
SWOT анализ	Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите
БВП	Брутен вътрешен продукт

СЪДЪРЖАНИЕ

Списък с използваните съкращения.....	2
Съдържание.....	2
Увод.....	3
Ситуационен Анализ.....	5
1. Местоположение и природни ресурси на община Ценово	5
1.1. Географско положение	5
1.2. Граници. Обща площ	6
1.3. Релеф и поземлен ресурс	9
1.4. Климат	11
1.5. Защитени зони.....	11
1.6. Население и човешки ресурси	12
2. Инфраструктурно развитие, достъпност и свързаност на територията.....	13
2.1. Транспортно – комуникационна система	13
2.2. Водоснабдяване	14
2.3. Жилищен фонд, домакинства и семейства	16
2.4. Електроенергийна система	17

2.5. Енергийна ефективност	17
2.6. Финансиране на дейностите	18
3. SWOT Анализ	18
3.1. Природна среда и местоположение.....	18
3.2. Екологични условия.....	19
3.3. Култура и туризъм	20
3.4. Икономика	20
3.5. Енергийна ефективност	21
3.6. Възможности	21
3.7. Заплахи	22
4. Стратегически контекст за развитие на туризма в община Ценово.....	23
4.1. Мисия, Визия, Цели	23
4.2. Стратегическа рамка: Приоритети, Специфични цели и Мерки	24
5. Система от индикатори за наблюдение и оценка.....	28
5.1. Подход за разработването на система от индикатори	28
5.2. Източници на информация.....	29
5.3. Видове индикатори.....	29
5.4. Индикатори за въздействие.....	29
5.5. Индикатори за резултат	29
6. Система за наблюдение и оценка	37
6.1. Значение на системата за наблюдение и оценка.....	37
6.2. Участващи структури.....	37
6.3. Функции за наблюдение и оценка	38
6.4. Значимост на информацията, публичност и партньорство	38

УВОД

Необходимостта от подобряване на енергийната ефективност в България е един от основните приоритети на няколко поредни български правителства. България разполага със значителен потенциал за реализация на мерки по енергийна ефективност. Повишаването на енергийната ефективност ще допринесе за ограничаване на емисиите от въглероден диоксид и други парникови газове и съответно ще спомогне за предотвратяване на изменението на климата.

Настоящата „Програма за енергийна ефективност в община Ценово” е разработена за периода 2014 – 2020 година. Нейната цел е подпомагане реализирането на общински политики в областта на енергетиката. В структурно отношение тя систематизира стратегическия контекст за развитие на енергийната сфера в община Ценово с визията, основните стратегически цели, приоритетите, специфичните цели, мерките и проектите, чиято реализация следва да доведе до утвърждаване на устойчиви процеси за развитие и управление на енергийните дейности в общината.

При разработването на Програмата е използван подход на планиране в подкрепа на икономическия растеж, който е измерим, социално ориентиран и справедливо отразява принципите на устойчива енергийна система.

Програмата е съобразена с изискванията за съответствие с принципите и правилата за прилагане на структурните инструменти в областта на регионалната политика на ЕС и тези на националното законодателство. Съотносима е с Националната и Областната стратегии, както и с Общинския план за развитие на община Ценово за периода 2014 – 2020 г. Отговаря на насоките на методологическите работни документи на ЕК за използване на индикатори и извършване на оценки.

Основните задачи, формулирани при изготвяне на Програмата за енергийна ефективност в община Ценово са:

- Да дефинира стратегическите цели за развитието на общината за периода до 2020г.;

- Чрез определяне на основните приоритетни направления, мерки и проекти да очертае изпълнима стратегия за:

- повишаване на енергийната ефективност;
- намаляване на отрицателния ефект от повишаване цените на енергиите и горивата върху крайните потребители и подобряване комфорта на живот на домакинствата;
- рационално използване и забавяне процеса на изчерпване на природните енергийни ресурси;
- достигане на целите за възобновяема енергия;
- създаване на нови пазарни възможности за търговци (производители, фирми за услуги и т. н.) на енергийнонеэффективни съоръжения, разкриване на нови работни места; постигане на устойчиво развитие;
- развитие на конкурентен енергиен пазар и политика, насочена към осигуряване на енергийните нужди;
- Да дефинира институционалното и финансовото ѝ осигуряване (на програмата);
- Да послужи за мобилизиране на собствените и привличане на външни ресурси за постигането на мотивираните цели;
- Да въвлече всички заинтересовани страни към изпълнението на заложените мерки за разширяване социалната основа на стратегическото планиране и демократизацията на управлението.

СИТУАЦИОНЕН АНАЛИЗ

1. МЕСТОПОЛОЖЕНИЕТО И ПРИРОДНИТЕ РЕСУРСИ НА ОБЩИНА ЦЕНОВО.

1.1. Географско положение.

Община Ценово е разположена в централната част на северна България – в Средна Дунавска равнина – и е част от западната граница на Русенска област. Името ѝ произлиза от името на административния център на общината – село Ценово.

Фиг.1- Разположение на община Ценово в територията на област Русе

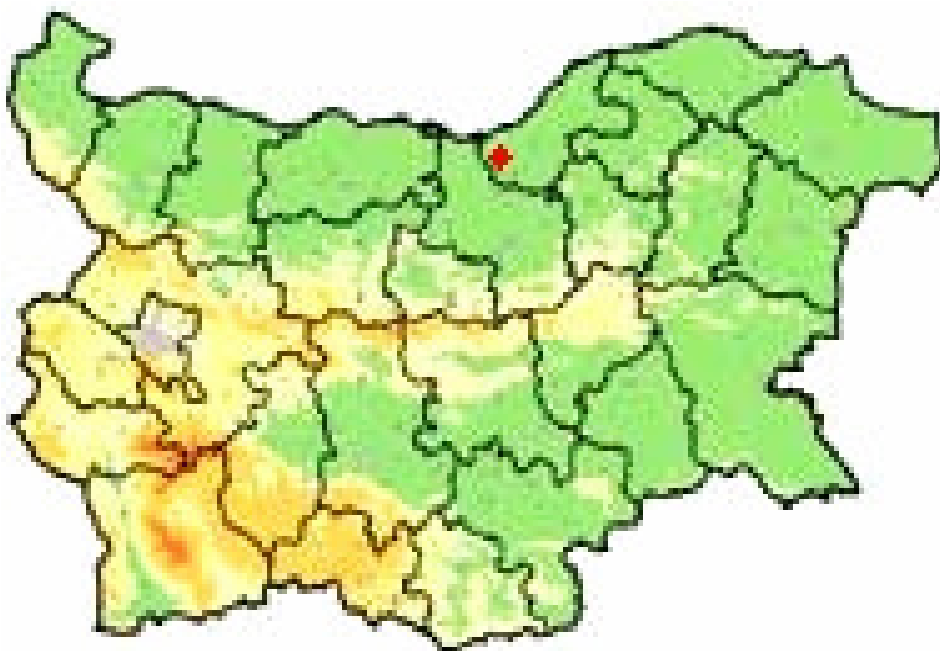
Според разпоредбите и териториалното разделение на Закона за регионалното развитие, община Ценово е част от Северен централен район за планиране (СЦР, NUTS-2). Този район за планиране обхваща пет области в територията между Стара планина и река Дунав – област Велико Търново, област Габрово, област Разград, област Русе и област Силистра.

1.2. Граници. Обща площ.

СЦР граничи на изток със Североизточния, на запад със Северозападния, а на юг с Югоизточния райони. В състава на СЦР влизат 36 общини с обща площ 14974км², а населението му, според данните от преброяването през 2011г. е 861 112 жители, докато само област Русе, в състава на която влизат 8 общини, е разположена върху територия от 2 803км² и към 31.12.2011г. населението ѝ е 233 767 жители.

При административното деление от 1979г., на 25 март, Ценово става център на селищна система (сега община), в чиято територия се включват 9 (девет) населени места, разположени по долното течение от поречието на р.Янтра в Дунавската хълмиста равнина. Общинският център – с.Ценово – е на разстояние на около 45км. югозападно от гр.Русе и на 32км. от гр.Свищов.

На фиг.1 и фиг.2 са показани местоположението на община Ценово сред общините на русенска област и разположението на общината в територията на Република България.

Фиг.2- Разположение на община Ценово на територията на Република България

Община Ценово заема площ от 249.7км², което представлява 8.91% от територията на област Русе и 1.67% от територията на СЦР за планиране. Общината граничи на север с река Дунав, на запад с община Свищов, на юг с общините Полски Тръмбеш (обл.Велико Търново) и Бяла, а на изток – с община Борово.

Като транспортно-географско разположение община Ценово и нейният център са разположени недалеч от първокласния път Русе – Бяла – Велико Търново, който е част от транс-граничен транспортен коридор №9. Основните пътни артерии са с градовете Русе, Бяла и Свищов.

На фиг.3 е показан начина, по който е разположен транс-граничен транспортен коридор №9 върху картата на Европа.

Фиг.3 – Разположение на транс-граничен транспортен коридор №9 върху картата на Европа.

Недостатък на географското разположение на община Ценово е липсата на железопътна линия. Най-близката гара е Бяла и се намира на около 7км. от с.Ценово. **В този смисъл за предимства на географското разположение на общината може да се говори като продължение на предимствата на географското разположение на Бяла, който също така е център на обширна и плодородна селскостопанска област и през чиято територия преминават основните шосейни пътища, водещи не само за Русе, но и за Плевен, Свищов, Велико Търново и Попово.** За сметка на това община Ценово разполага с възможности за развитие на речен транспорт по р.Дунав с достъпа си до реката.

Общината е разположена в район за трансгранично въздействие и установени връзки с румънски общини.

На следващата Таблица-1 се дават, като пример, разстоянията в километри от с.Ценово до някои от по-големите градове в страната ни, което дава още една представа за нейното географско местоположение.

Таблица-1: Разстояния в километри от с.Ценово до някои градове в България

София	Русе	В.Търново	Габрово	Бургас	Варна
211	45	49	78	189	186

Във вътрешно общински план разстоянията между отделните населени места на общината и общинския център не са големи – най-близко до с.Ценово са селата Долна Студена и Белцов, а най-далече – селата Кривина, Беяново и Новград. Таблица-2 показва разстоянията в километри от с.Ценово до всички населени места на общината.

Таблица-2: Разстояния в километри от с.Ценово до всички населени места на общината

с. Белцов	с. Беяново	с. Джулюница	с. Долна Студена
5 км.	12.8 км.	9 км.	3.8 км.

с. Караманово	с. Кривина	с. Новград	с. Пиперково
11.5 км.	16 км.	12.7 км.	6.7 км.

Тези географски особености на местоположението на общината оформят и едно важно предимство – възможността да се съхрани чистотата на въздуха и природата, днес качества, по-ценни от силното урбанизиране на дадена територия. Потенциални замърсители на въздуха тук са единствено използването на твърди горива през зимата за отопление от населението и силните ветрове. В тази връзка важно е да се отбележи, че община Ценово е извън списъка на населените места и райони от областта с измерени максимални еднократни стойности на вредните показатели, които замърсяват атмосферния въздух съгласно българския Закон за чистотата на атмосферния въздух!

Извод: Независимо от това, че местоположението на общината е на разстояние 7-10км. от железопътна линия, в общ транспортен смисъл се оформя като предимство достъпа ѝ до железопътен (гара Бяла), до сухопътен (първокласния път Русе – Бяла – Велико Търново, който е част от транс-граничен транспортен коридор №9) както и до воден транспорт (пристанище Русе).

В географски смисъл, като добри предимства на местоположението се очертават близостта на общината до реките Дунав и Янтра, както и предимствата на тази част от Дунавската хълмиста равнина - добре залесени или терасирани територии с наличието на плодородни земи.

1.3. Релеф и поземлени ресурси

Независимо, че във физикогеографско отношение област Русе се отличава със сравнително еднообразен, низинен и равнинно-хълмист релеф, тези характеристики в община Ценово са малко по-различни.

Територията на общината обхваща част от източната Дунавска хълмиста равнина, която тук има малко по-разнообразен релеф. Около устието на река Янтра – източната част на Вардим – Новградската низина, надморската височина е 20 метра, а в местността ”Липите” – източно от село Белцов надморската височина е 252 метра.

По-голяма част от хълмовете са заоблени – залесени или терасирани, а по-подходящите – с южно изложение, са засадени с лозя.

Следващите четири снимки показват характеристиките на релефа в община Ценово:

Снимка – 1

Снимка – 2

Снимка – 3

Снимка – 4

Дунавският бряг на Община Ценово е нисък. На по - голяма част от дължината му има изградена дига и отводнителни системи: Вардим - Новград и Батин - Кривина.

Съществуват релефни образувания като: Дядо Старчовата пещера край с.Белцов, карстовите образувания - Хайдушките дупки и Кралимарковските стъпки в местността „Чуката”, както и живописните меандри и старици (крайречни езера) по поречието на р.Янтра.

По отношение на баланса на територията като поземлен ресурс, цялата област Русе се отличава със значително по-висок от средния за страната дял на земеделските земи (76% спрямо 58.7%). Община Ценово не само, че не прави изключение от този показател, но има и най-висок процент на този дял в областта – 85.1% земеделски територии. Общата земеделска площ на общината е 159,68 хил.дка, от които за производство на земеделски култури се използва 143,81 хил.дка.

Като цяло делът на горските територии е значително по-малък от средния за страната около 5%. Площите на горския фонд в общината обхващат общо около 10 хил.дка към Държавното лесничество – Бяла. Горският фонд се разпределя по следния начин: държавен горски фонд – 3745 дка; общински горски фонд – 4975 дка; частни физически лица – 1264 дка. Засегнатите от изсъхване на дървета масиви се подменят с нови насаждения от широколистни дървета, типични за региона. През последните години са засадени и около 720 дка акация върху пустеещи земи.

Степента на урбанизация тук е около 3,0% при среден за областта 6,2% и за страната 5,0%. За добив на полезни изкопаеми се използват по-малко от 1% от територията на общината.

Фигура-4, под формата на кръгова диаграма, илюстрира процентно функционалното разпределение на площите на общината по видове територии:

Фиг.4 - Разпределение на площта на община Ценово по видове територии

1.4. Климат.

Климатът в общината е умереноконтинентален. Особеностите на релефа създават благоприятни условия за безпрепятствено нахлуване на студените континентални въздушни маси. Поради тези причини, като характерност и за цялата Русенска област е, че в сравнение с другите ниски части на страната, зимата тук е сред най-студените, пролетта настъпва рано и е сравнително хладна, лятото е горещо, а есента е по-топла от пролетта.

Средната годишна температура е около +12°C, средната юлска – 22°C/24°C, а средната януарска - от 0°C до -3°C. Средната годишна скорост на вятъра е 2.3 м/сек.

Преобладават югозападните, западните и източните ветрове, а през летните месеци - и южните.

Средногодишното количество на валежите е 550 - 650 мм (малко над средното за страната), а в крайбрежните низини е под 500 мм. Това налага изкуственото напояване на земеделските култури. Зимните застудявания обикновено са придружени от чести ветрове, с посока главно от североизток и север. Широката отвореност на територията на север на цялата област е причина ветровете да отвяват снежната покривка и да нанасят поражения на посевите. Често снежните бури през зимата създават транспортно - комуникационни и битови проблеми. Сумата на валежите през зимния сезон е най-малка – между 85 - 120 мм.

Снежната покривка е неустойчива, образува се към 5 - 10 декември и рядко се задържа за по-дълго време. Въпреки студената зима, благодарение на малката надморска височина и бързо нарастващия ден, пролетта настъпва рано. Характерни за нея са късните пролетни мразове, които се прекратяват едва към 18-20 април.

Валежите през пролетта са малко по-големи от тези през зимата и достигат 135 - 170 мм. Валежният максимум е през летния сезон - 150 - 200 мм, но поради високите температури на въздуха, повърхностните слоеве на почвата (2 - 10см.) твърде често остават с много малко влага.

Суховете през лятото и недостатъчната влага на места причиняват ерозия. Западните ветрове през лятото причиняват и гръмотевични, и градушки.

Средно към 20 - 25 октомври температурата на въздуха спада под 10°C, а първите есенни мразове настъпват след 15 ноември. Сумата на валежите намалява и е около 115 - 145 мм.

Често явление тук са и температурните инверсии, сланите, поледиците и мъглите по поречието на реките Дунав и Янтра.

1.5. Защитени територии и зони

На територията на община Ценово са регистрирани две защитени зони по НАТУРА 2000 за опазване на дивата флора и фауна - **BG 0000233 „Студена река”** (попада на територията на Община Ценово (Караманово и Новград) и Област Велико Търново) и **BG 0000611 „Река Янтра”** (попада на територията на общините Борово,

Бяла и Ценово от Област Русе, както и през общини от областите Велико Търново и Габрово.

Общата площ на защитена територия „Студена река” е 13 900 хектара. Обект на защита е находището на «*Българска гърлица*» северно от село Караманово. Видът е критично застрашен, с голям консервационен статус, защитен за България.

Общата площ на защитената територия „Река Янтра” е 5301 хектара. Предмет на опазване са: природни местобитания; защитени бозайници; земноводни и влечуги и др. Обект на мониторинг от РИОСВ–Русе през 2010г. са *сухоземни костенурки, татарско диво зеле* в землището на с.Новград, защитената местност край с.Белцов с находище на «*Обикновен сладник*” и др.

Целите по опазване на природната среда и биоразнообразието на територията на Община Ценово се управляват на държавно равнище чрез процедури по **превенция и контрол**. След проведена процедура по Оценка на въздействие върху околната среда (ОВОС) на предложение за инвестиционен проект „Изграждане на МВЕЦ „Янтра 1” в землището на с. Белцов - Община Ценово е издадено **решение на Директора на РИОСВ - Русе за отказ на предложението**, тъй като същото противоречи на мерките, предвидени за предотвратяване и намаляване на отрицателните въздействия върху околната среда в района на р. Янтра.

Извод: Наличието на тези защитени зони на територията на общината, заедно с богатото разнообразие на флората и фауната в тях, са добра предпоставка за развитието на туризма.

1.6. Население и човешки ресурси.

Община Ценово е най-малката по население община в Русенска област с брой население от последното преброяване от 2011г. 5 923 души. В процентно отношение тук живее 2.53% от населението в Русенска област и 0.68% от населението на СЦР.

Към 1.02.2011г. броят на заетите лица на възраст 15 - 64 навършени години, обичайно живеещи на територията на общината е 1 392. Ценово е общината с най - небалансираната структура по пол на заетите: на 100 работещи мъже се падат средно едва 68 жени. От всички лица, посочили заетост, в населените места на общината се трудят около 75% от общия брой. Мъжете са 61,5% от заетите в предприятия в селата на община Ценово.

Заетите в предприятия от **сектора на услугите** са 41,2% от населението на възраст 15 - 64 навършени години, постоянно живеещи в община Ценово. Най - многочислени в услугите (24,8%) са работещите в две икономически дейности, разделени приблизително по равно: “Търговия; ремонт на автомобили и мотоциклети” и „Държавно управление“. И в двете дейности мъжете са по-малко от жените. Сред заетите с търговия доминират тези с търговия на дребно.

На първо място по приходи от дейността, нетни приходи от продажби е преработващата промишленост, на второ – търговията, ремонта на автомобили и мотоциклети, на трето – предприятията от селското, горското и рибното стопанство, на четвърто, тези в сферата на туризма и услугите - хотелиерството и ресторантьорството

2. ИНФРАСТРУКТУРНО РАЗВИТИЕ, СВЪРЗАНОСТ И ДОСТЪПНОСТ НА ТЕРИТОРИЯТА.

2.1. Транспортно-комуникационна система

Община Ценово е разположен в близост от първокласния път Русе-Бяла-Велико Търново, част от транс-граничен транспортен коридор № 9.

Общата дължина на общинските пътища е 43.4 км., в т.ч. бивши IV кл. - 31.4 км.

Пътна мрежа в Област Русе

Таблица №3

№ по ред	ОБЩИНА	ДЪЛЖИНА ОБЩИНСКА ПЪТНА МРЕЖА		
		БИВШИ IV-ТИ КЛАС Км	МЕСТНИ ПЪТИЩА км	ОБЩО км
1.	Борово	40,800	6,75	47,55
2.	Бяла	47,900	9,8	57,7
3.	Ветово	46,900	30,5	77,4
4.	Две могили	69,300	0,0	69,3
5.	Иваново	92,400	11,3	103,7
6.	Русе	80,900	8,2	89,1
7.	Сливо поле	41,100	39,8	80,9
8.	Ценово	31,400	12	43,4
Общо за Област Русе:		50,700	118,350	569,050

Във относителна близост до община Ценово преминава железопътна линия. Най-близката гара (Бяла) се намира на около 7 км. от с. Ценово. Общинския център е разположен на около 45 км. от гр. Русе и на 32 км. от гр. Свищов. Основните пътни артерии са с градовете Русе, Бяла и Свищов.

Пътища от републиканската пътна мрежа:

- II-54 (Бяла – Полски Тръмбеш) кв. гара Бяла – Ценово – Пиперково – Караманово – Свищов
- II-52 (Русе – Бяла) – Мечка – Нов град – Свищов
- III-5201 Нов град – Джулюница – Пиперково
- III-5402 Ценово – Обретеник.

Общински пътища и улици в населените места на територията на Община Ценово

Таблица №4

№	Община Ценово	Обект (общинска пътна мрежа, улици, тротоари)	Км.	Общо състояние	Проблеми
1	Ценово-Долна Студена-Ботров	Долна Студена-Ботров път номер	4,400	средно	Поддържане на асфалтова настилка, тротоари,

		RSE 1210			водостоци и банкети
2	Белцов-Беляново-Кривина	Белцов-Беляново-Кривина път номер RSE 1211	22,710	средно	Поддържане на асфалтова настилка, тротоари, водостоци и банкети
3	Новград-Караманово	Новград-Караманово път номер RSE 3212	7,200	средно	Поддържане на асфалтова настилка, тротоари, водостоци и банкети
4	Улици в с.Ценово	57 бр.	18,50	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
5	Улици в с.Белцов	30 бр.	9,00	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
6	Улици в с.Долна Студена	24 бр.	12,74	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
7	Улици в с.Новград	32 бр.	15,60	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
8	Улици в с.Кривина	20 бр.	11,23	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
9	Улици в с.Джулюница	19 бр.	9,25	лошо	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
10	Улици в с.Беляново	19 бр.	9,56	лошо	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
11	Улици в с.Караманово	37 бр.	18,48	средно	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари
12	Улици в с.Пиперково	29 бр.	10,45	лошо	Поддържане на асфалтова настилка и тротоари

Източник: Община Ценово

2.2. Водоснабдяване.

Водоснабдяването в Община Ценово се осъществява от “ВиК” ООД гр. Русе. Населените места в общината се водозахранва от ВГ “Батин”, с изключение на селата Пиперково и Караманово, които се захранват от собствени водоизточници. В тези села снабдяването с питейна вода е недостатъчно, особено през летните месеци и предстои да бъдат включени във водопровода Батин-Джулюница-Пиперково-Караманово.

Водоизточници и помпени станции в Община Ценово

Таблица №5

Населено място	Наименование на водоизточника	Разрешено водно количество по разрешително за водовземане, м /год.
с.Ценово	ПС "Ценово"	17673
с.Ценово	Изворите	43183
с.Караманово	ПС "Караманово-нова"	
	Овчарски дол	15768
	Дърварски дол	
с.Караманово	ПС "Караманово-стара"	
с.Пиперково	ПС "Пиперково"	

	Русев геран	
	Спиридонов геран	
	Студен кладенец	
с. Новград	ПС "Нов град"	118980
	ПС "Беляново"	33975
	Изтока	
с. Джулюница	ПС "Джулюница"	
с. Кривина	ПС "Кривина"	
с. Кривина	Кръшлян	

Източник: ВиК ООД – Русе

Водопроводната мрежа е изградена от тръби от различни видове материали, по-голямата част от нея е изградена в периода 1960 – 1980 г. Най-голям е делът на етернитовите тръби и стоманените тръби. Това прави мрежата морално и физически амортизирана, с висока аварийност, ниска ефективност при експлоатацията им води до високи загуби.

ВиК мрежа в Община Ценово по населени места

Таблица №6

№	ОБЩИНА ЦЕНОВО	Водовод	Вътрешна мрежа	Домови отклонения	Мрежа от съоръжения	Общо мрежа
		м	М	бр	м	м
1	с.Ценово	15239	22957	726	6000	44196
2	с.Белцов	9366	11954	268	2296	23616
3	с.Долна Студена	1266	12831	378	3144	17241
4	с. Караманово	2405	28319	517	4456	35360
5	с.Пиперково	11308	11794	261	2280	25382
6	с.Новград	3090	18049	388	3304	24443
7	с.Беляново	6462	6173	85	744	13379
8	с.Джулюница	6770	7922	179	1552	16244
9	с.Кривина	5685	13817	310	2664	22166
	Всичко:	61591	133816	3112	26440	222027

Състоянието на мрежата оказва пряко влияние върху загубите на питейна вода и създава предпоставки за нарушаване на водоподаването.

Липсата на средства за превантивна поддръжка и навременна подмяна, недостатъчния тръбен материал и тръбни части са довели до голямо влошаване на водопроводните системи. По-голямата част от тях трябва да бъдат по-скоро подменени отколкото ремонтирани, вземайки в предвид количеството на загубите и броя на необходимите поправки. Намаляването на количествата неотчетена вода е продължителна и сложна задача.

Канализация

Канализационните системи в населените места осигуряват отвеждането и пречистването на отпадъчните води и заустването им в съответния водоприемник. Те имат важно значение за поддържането на благоприятна и здравословна жизнена среда,

опазване на водните ресурси от замърсяване и поддържане на екологичното равновесие.

До момента канализация или пречиствателна станция не е изградена в нито едно от селищата на територията на Община Ценово.

2.3. Жилищен фонд, домакинства и семейства

Жилищния фонд в Община Ценово е 95% частна собственост. Обитаваните къщи като цяло са в добро състояние и са добре поддържани. Налице са много изоставени и пустеещи къщи поради изселване на собствениците. Предвиждат се възможности за въвеждане на мерки за Енергийната ефективност в частни и обществени сгради.

Почти всички жилища са от масивен и полумасивен тип, предимно еднофамилни. В голяма част от селата има свободни жилищни сгради, част от които се предлагат за продажба. Има голям брой изоставени жилищни сгради. Един от сериозните проблеми в общината е състоянието на общинската собственост. В почти всички населени места има сгради и други обекти, които са силно амортизирани, разграбени или с неуредени въпроси по отношение на статута и/или собствеността им. Това са административни сгради, училища, детски градини, стопански обекти, културни и спортни обекти, жилищни обекти и др.

Брой и характеристика на жилищния сграден фонд в Община Ценово

Таблица №7

	Общо бр.	Общо площ кв.м.	Стоманобетони	Масивни тухлени сгради	Други
Жилища	3706	241533	48	2655	1003

Източник: Национален статистически институт

През периода 2014 – 2020 г. е необходимо да се извършат следните дейности по питейните води, отпадъчните води и тези за напояване:

1. Продължаване на използването с предимство на гравитачните води и енергоспестяващи поливни агрегати.
2. Монтаж на озонаторни станции.
3. Осигуряване на нови източници и изграждане на съоръжения за водоснабдяване на селата с режим на водоползване (кладенци, каптажи, водонапоителни станции, тръбопроводи и др.).
4. Стриктен контрол за наличието на нитрати и рехабилитация на водопроводната мрежа, изградена с азбестови тръби.
5. Използване на нови технологии за пречистване на водата.
6. Възстановяване и поддържане на напоителни канали в общината.

2.4. Електроенергийна система

Всички селища в общината са електрифицирани, като усилията в тази насока следва да бъдат насочени основно към структуриране, уточняване на ограниченията от сервитутите на проводите през територията. Нуждата от изграждане на нови елементи на електропреносната мрежа следва да се уточнят със съответните стопанисващи дружества.

➤ Да се направят проучвания по отношение добиване на енергия от възобновяеми енергийни източници – вятърна и слънчева енергия

➤ Към момента на територията на общината няма снабдяване с природен газ. Необходимо е проучване на възможността, необходимостта и нужния териториален ресурс за обезпечаване на газопреносна инфраструктура и съответните сервитутни площи, които тя изисква.

2.5. Енергийна ефективност

Недостатъчните мерки за енергийна ефективност и ВЕИ, прилагани в общината през последните години и амортизацията на малкото изпълнени вече мерки, води до нарастващи и ненужно големи разходи за енергопотребление и до негативно екологично въздействие. Това налага задължително прилагане на енергоефективни мерки, не само за намаляване на разходите, но и за повишаването на жизненото равнище и комфорта на потребителите на енергия и подобряване на екологичната обстановка.

С оглед повишаване на енергийната ефективност в община Ценово през новия програмен период 2014 - 2020 е необходимо усилията да бъдат съсредоточени към:

➤ Привеждане на сградния фонд към изискванията на Закона за енергийна ефективност и Наредбите за енергийна ефективност;

➤ Извършване на обследвания за енергийна ефективност на всички обществени сгради над 500 м² и последващи СМР, както и извършване на контролни обследвания след изпълнението им за издаване на сертификати за енергийни характеристики с цел доказване съответствието с изискванията на нормативната уредба в РБългария.

- Намаляване на разходите на горива и енергия;
- Намаляване емисиите от CO₂;
- Подобряване комфорта на обитаване в обновените сгради;
- Удължаване живота на сградите и техните инсталации и съоръжения.
- Реализиране на Инвестиционни проекти за:
 - Внедряване на ЕСМ в сгради общинска собственост и сертифициране за ЕЕ.
 - Изграждане на централизирана система за управление на градското и парково осветление
 - Изграждане на инсталация за производство на електрическа енергия и гореща вода посредством ПЧП
 - Подготовка и провеждане на кампания за насърчаване на повишаването на енергийната ефективност в жилищните сгради;
 - Оказване на техническа помощ за осъществяването на инвестиционни проекти за повишаване на енергийната ефективност в жилищните сгради.
 - Повишаване на енергийната ефективност в местната промишленост.

➤ Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение, оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници.

2.6. Финансиране на дейностите.

Предвидено е основните структуроопределящи инвестиционни проекти в развитието на общината да бъдат финансирани от фондовете на Европейския съюз. Важен финансов инструмент са структурните фондове и ЕЗФРСР. Средствата от тези фондове се разпределят на базата на проектна готовност и качество на проектите, както и на възприети от ЕС принципи. В основата им са **концентрацията или фокусирането** върху конкретни приоритети, което да гарантира, че средствата ще се използват точно за набелязаните цели. Държавните, но и общинските власти са длъжни да възприемат и принципа на **партньорство**. Специално внимание в ОПР се отделя на сътрудничеството и съвместните действия на мрежа от субекти (общини, НПО и / или фирми), така че усилията да доведат до значими резултати.

Една от основните цели на ЕЗФРСР е **развитието на селски райони**, което е особено важно за Община Ценово.

Не на последно място за успешно финансиране е задължително мобилизирането на собствените ресурси – финансови и човешки. Защото финансирането е винаги съвместно, независимо че общините участват често с миноритарен дял – особено в по-големите проекти.

От съществено значение в процеса на финансиране е проектния капацитет на общината – способността да се разработват и представят качествени проекти. За изграждане на този потенциал общината следва да положи специални и целенасочени усилия.

3. SWOT – АНАЛИЗ

3.1. ПРИРОДНА СРЕДА И МЕСТОПОЛОЖЕНИЕ

Силни страни	Слаби страни
Общината има благоприятни почвено-климатични условия, релеф и климат за развитие на рентабилно селскостопанско производство, включително, за развитие на алтернативно екологично и биологично земеделие, както и за развитие на екотуризм и изграждане на разнообразна	- Поради това, че местополжението на общината не е в пряка близост до основни пътища, състоянието на транспортната и комуникационната инфраструктура не е добро; - Голяма амплитуда между най-ниските и най-високите годишни температури, което поставя в постоянен риск (по-голям

инфраструктура с места за отдих;

- Общината е Разположена в район за трансгранично сътрудничество, въздействие и установени връзки с румънски общини;
- Значителното слънцегреене и брой дни без мъгли е предпоставка за отглеждане на топлолюбиви растения и летен отдих;

- Значителните крайречни площи позволяват развитието на целогодишен туризъм и отдих;

- Река Янтра предоставя условия за развитие на водни спортове, спортен риболов и увеличаване на площите за поливане;

- Стратегическо местоположение от гледна точка развитие на трансграничното сътрудничество с Румъния;

- Наличие на ГКПП и пристанище в близост до общината.

- Наличие на природни ресурси.

от средния за страната) годишната реколта и продукцията;

- Местоположението на общината я поставя в дъното по показател като гъстота на населението в областта и региона (до 30 души на км²), заедно с общините Борово и Иваново.

- Отдалечеността и периферността на общината от столицата и основните центрове в страната;

- Отдалечеността от българските жп-инфраструктура и летища затруднява вноса и износа на суровини, материали и готова продукция;

- При изобилие на водни ресурси процента на поливните площи не отговаря на възможностите;

3.2. ЕКОЛОГИЧНИ УСЛОВИЯ

Силни страни	Слаби страни
▪ Чист атмосферен въздух; ▪ Възможност за развитие и поддържане на туристическа инфраструктура; ▪ Много добро състояние на околната среда и липса на потенциални екологични замърсители в общината; ▪ Специфична флора и фауна; ▪ Голямо разнообразие от ценни лечебни растения;	▪ Липса на ПСОВ и канализационна мрежа; ▪ Ниска екологична култура на населението и фирмите.

- Наличие на Депо за твърди битови отпадъци, нерегламентираните сметища са сведени до минимум.

3.3. КУЛТУРА И ТУРИЗЪМ

Силни страни	Слаби страни
▪ Наличие на обекти на културно-историческо наследство; ▪ Съхранени традиции, бит и многообразие на фолклора; ▪ Наличие на много природни забележителности, подходящи за развитие на туризъм;	▪ Няма ясно виждане на местно, регионално и национално ниво за социализация на паметниците на културното наследство и включването им в реален туристически продукт; ▪ Липса на подходяща туристическа инфраструктура в общината; ▪ Липса на собствен инвестиционен капитал на местните предприемачи в туризма; ▪ Недостатъчна култура на обслужването; ▪ Отсъствие на подходяща среда и атракции за посрещане на туристи.

3.4. ИКОНОМИКА

Силни страни	Слаби страни
▪ Стабилизиране на икономическите процеси в общината (предимно в земеделието) с потенциал за развитие; ▪ Възможност за допълнителни доходи на населението от страничните ползвания на територията на горския фонд – паша за добитък, добив на сено и фураж, добив на билки, плодове, и др. условия за развитие на търговията; ▪ Благоприятни условия за зърнопроизводство и отглеждане на трайни насаждения и зеленчуци; ▪ Наличие на хора, които могат да бъдат обучени да правят модерно земеделие;	▪ Прекомерна концентрация на стопанските дейности /индустрия и услуги/ в общината, пренебрегвайки демографския потенциал на селата; ▪ Липса на наукоемки отрасли, което ще забави навлизането на иновациите и развойната дейност; ▪ Недостатъчно образователно равнище на селското население; ▪ Миграция на населението и висок дял на безработните лица с ниско образование и ниска квалификация; ▪ Не добро състояние на съоръженията от напоителните системи; ▪ Неизползване възможностите на

- Добре организирано обслужване с автобусен транспорт на общинско, областно и републиканско ниво.
- европейските програми за развитието на селското стопанство.
- Недостатъчна степен на механизация и използване на торове и пестициди;

3.5. ЕНЕРГИЙНА ЕФЕКТИВНОСТ

Силни страни	Слаби страни
Стабилизиране на икономическите процеси в общината (предимно в земеделието) с потенциал за развитие; ▪ Възможност за допълнителни доходи на населението от реализирането на енергийни проекти; ▪ Наличие на ресурси за изграждане на алтернативни източници на електроенергия; ▪ Добре развита електроенергийна мрежа с възможности за допълнително натоварване; ▪ Общината има добре изградена и добре експлоатирана енергийна инфраструктура, с много добър географски потенциал за силен акцент върху енергийната ефективност и използване на ВЕИ (възобновяеми енергийни източници);	▪ Пречки, произтичащи от състоянието на икономиката и от националната стопанска енергийна политика; ▪ Недоразвита институционална рамка за енергийна ефективност на местно ниво; ▪ Недобро техническо състояние на общинските обекти – крайни консуматори на енергия (от социалната сфера и сферата на културата), влошаващо показателите на проектите; ▪ Осигуряване на средства за изпълнение на енергийнонефективни проекти чрез които да се гарантира обезпечаване енергийните нужди на населението от селищата в общината; ▪ Недостиг на подготвени кадри в областта на информирането, разработването, управлението и финансирането на проекти за енергийна ефективност; ▪ Широката общественост не познава същността на значението енергийна ефективност и начините за нейното повишаване; ▪ Недостиг на бюджетни средства за съфинансиране и реализиране на целта

3.6. ВЪЗМОЖНОСТИ

- Макроикономическа стабилизация;
- Трансгранични връзки и сътрудничество;

- Създаване на пазар на земята;
- Кандидатстване по национални и международни програми, финансиращи дейности по развитието на инфраструктурата, благоустрояването и хигиенизирането на населените места и енергийна ефективност;
- Съхраняване и използване на биологичното разнообразие и екологичните и природни дадености;
- Развитие на алтернативни видове туризъм, за което са на лице сериозни природни и културни предпоставки;
- Прилагане на национални и регионални програми за трудова заетост;
- Изграждане на пазарна инфраструктура за пласмент на селскостопанската продукция;
- Създаване на конкурентноспособни на международния пазар ферми в животновъдството;
- Стимулиране създаването на малки и средни предприятия за преработка на земеделска и животновъдна продукция;
- Развитие на търговията;
- Използване на Европейските програми за развитие на общинската и регионална инфраструктура;
- Разширяване на сътрудничеството и формите на взаимодействие с НПО и бизнеса;
- Развитие на концесиите като форма за привличане на капитали;
- Използване на благоустрояването, чистотата и озеленяването на местата за обществено ползване, като един от първостепенните и икономически фактори за развитие на туризма.
- Местоположението на общината спрямо големите урбанистични центрове, както и характерът на производството и начинът на живот в селските населени места, я определят, като типична периферна територия с характер на селски район;
- Възможности за преодоляване на проблемите свързани с липсата на общинско планиране съобразено с актуалните нормативни изисквания в областта на енергийната ефективност.

3.7. ЗАПЛАХИ

- Неосигуряването на финансови средства за внедряване на нови технологии в пречистването и опазването на околната среда;
- Влошаване на състоянието на атмосферния въздух и шумовото замърсяване с експлоатирането на пътя Русе – Велико Търново, тъй като силно се увеличава дела на тежкотоварните МПС;
- Постепенно разрушаване на изключително ценни обекти на културното наследство и реална заплаха за унищожение на някои от тях или части от тях;
- Задълбочаване на миграционните процеси;
- Недостатъчно развити публично-частни партньорства;
- Задълбочаване на тенденцията на обособяване на малки затворени натурални земеделски стопанства, поради ограничени физически, технически и финансови

възможности на частните стопани и липса на мотивация и икономически интерес за сдружаване;

- Липса на маркетингова стратегия и практика на местните туристически фирми;
- Съобразяване с изискванията и предизвикателствата на Европейския съюз.
- Неблагоприятен инвестиционен климат в страната ограничаващ инвестициите за повишаване на енергийната ефективност.
- Община Ценово не разполага с финансова самостоятелност за изпълнение на проекти свързани с подобряване на енергийната ефективност;
- Липса на добър диалог между гражданските организации, бизнеса и общината за съвместно реализиране на енергийни проекти.

4. СТРАТЕГИЧЕСКИ КОНТЕКСТ ЗА РАЗВИТИЕ НА ЕНЕРГИЙНАТА ЕФЕКТИВНОСТ В ОБЩИНА ЦЕНОВО

4.1.МИСИЯ, ВИЗИЯ, ЦЕЛИ

МИСИЯ: „Създаване на предпоставки за превръщане на община Ценово в енергийно ефективна и екологична община“.

ВИЗИЯ: „Ускорено и устойчиво развитие на енергийния сектор в община Ценово чрез повишаване на неговата конкурентноспособност, технологично обновяване, ефективност и екологосъобразност на основата на растяща общинска и друга публична подкрепа за подобряване на местната бизнес и жизнена среда, човешки ресурси и на достъпа до проектно и финансово съдействие от структурните фондове на европейския съюз“.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ

Основната стратегическа цел за развитието на енергийната ефективност в периода 2014-2020 г. е утвърждаване конкурентноспособността и ефективността на енергийния сектор на община Ценово, посредством оптимално използване на наличните природни и индустриални ресурси в съответствие с пазарните изисквания и потребителските очаквания за устойчиво развитие, чрез:

- Реализиране икономии на средства;
- Създаване на устойчива местна политика в контекста на Общинския план за развитие;
- Подобряване на енергийното управление на територията на общината;
- Опазване на околната среда;
- Повишаване информираността на ръководителите, специалистите и обществеността чрез обучения и информационни кампании – популяризиране на използването на ВИ като символ на нов мироглед и философия;
- Постигане на демонстрационен и образователен ефект чрез популяризиране възможностите и ползите от използване на ВИ сред населението на общината;
- Подобряване на имиджа и повишаване на „конкурентоспособността“ на общината, респ. общинската администрация.

4.2. СТРАТЕГИЧЕСКА РАМКА:

ПРИОРИТЕТИ, СПЕЦИФИЧНИ ЦЕЛИ И МЕРКИ

Формулирането на точните Приоритети е очертано от визията и очакваното развитие на общината. Това развитие е свързано с усилия за мобилизиране на всички вътрешни ресурси на общината и привличане на външни инвестиции.

За всяка от приоритетните области в Програмата за енергийна ефективност в община Ценово са адресирани специфични цели и мерки, следващи логиката на основната цел:

Приоритет 1: Енергийна ефективност.

Специфична цел №1: Повишаване на енергийната ефективност в обектите, които се издържат чрез общинския бюджет;

Мярка 1. Повишаване на енергийната ефективност в общинските сгради;

Мярка 2. Завършване обновяването на уличното осветление в селищата на общината;

Специфична цел №2: Повишаване на енергийната ефективност в жилищните сгради на територията на общината;

Мярка 1. Насърчаване на енергийната ефективност в жилищните сгради на територията на общината;

Мярка 2. Подготовка и провеждане на кампания за насърчаване на повишаването на енергийната ефективност в жилищните сгради;

Специфична цел № 3: Повишаване на енергийната ефективност в местната промишленост;

Мярка 1. Изграждане на енергийни предприятия (в т.ч. смесени) на територията на общината за реализиране на проекти на основата на когенерация и ВЕИ;

Мярка 2. Проучване на възможностите и изграждане на централизирано топло и БГВ снабдяване на всички учебни и здравни заведения и обществени стради в Ценово;

Специфична цел № 4: Въвеждане на управление на енергията на територията на общината;

Мярка 1. Изграждане на общински институции и кадри по енергийна ефективност;

Мярка 2. Мобилизиране на обществена подкрепа за изпълнение на енергийната програма на основата на широко партньорство с бизнеса и организации на гражданското общество;

Приоритет № 2: Интелигентен растеж и икономическо развитие.

Специфична цел 1: Повишаване производството и продукцията в промишлеността

Мярка 1: Създаване на условия за стимулиране на МСП;

Мярка 2. Създаване на регионални клъстери;

Мярка 3. Подкрепа за фирми-производители от общината;

Специфична цел 2: Изграждане на подходяща бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес към общината.

Мярка 1. Повишаване на конкурентоспособността чрез маркетинг, премахване на пречките за инвестиции, координиране на инициативите за икономическо развитие;

Мярка 2. Подкрепа за развитие на бизнес и пазарна инфраструктура;

Мярка 3. Подкрепа на ново технологично развитие;

Мярка 4. Развитие на информационно общество, подпомагащо бизнеса;

Специфична цел 3: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селата.

Мярка 1. Подпомагане на частни инициативи в създаване на микропредприятия;

Мярка 2. Популяризиране на клъстера като висша организационна форма за отстояване на пазари и конкуренция;

Мярка 3. Организиране на заинтересованите производители, създаване на партньорство;

Мярка 4. Оползотворяване на финансовите ресурси за институционално изграждане на клъстери;

Мярка 5. Създаване на център за разпространение на информация, обучение, консултации и подкрепа на стартиращите фирми;

Мярка 6. Създаване на координационна програма за насочване на нови инвестиционни инициативи към клъстер;

Приоритет № 3. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал.

Специфична цел 1: Постигане на гъвкав пазар на труда и социална интеграция;

Мярка 1. Изграждане на информационна система за търсената от инвеститори работна сила и предлаганите специалисти;

Мярка 2. Развитие на професионалните умения в подкрепа на местната икономическа активност и повишаване адаптивността на човешките ресурси;

Приоритет № 4. Техническа и инженерна инфраструктура и Екологично развитие.

Специфична цел 1: Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, стимулираща развитието на конкурентоспособна общинска икономика, респективно доходите на населението подобряване на жизнената среда;

Мярка 1. Обновяване на техническата инфраструктура за подобряване на Енергийна ефективност в община Ценово;

Мярка 2. Създаване и прилагане на стратегически подход при управлението на техническата инфраструктура в общината;

Мярка 3. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване пречистването на отпадъчните води;

Мярка 4. Подобряване на съобщителните връзки като качество и обхват на предлаганите услуги;

Специфична цел 2: Трайно подобряване на екологичното състояние на община Ценово.

Мярка 1. Екологичен мониторинг – изграждане на система за непрекъснато следене на замърсяването на въздуха, водата и почвата;

Мярка 2. Програмни мерки;

Мярка 4. Партньорство с бизнеса и гражданското общество;

Приоритет № 5. Укрепване на административния капацитет и развитие на нови професионални умения.

Специфична цел 1: Укрепване на капацитета на общинската администрация и подобряване координацията в процеса на изпълнение на Програмата за енергийна ефективност и общинския план за развитие.

Мярка 1. Подобряване на взаимодействието между кмета на общината и общинския съвет чрез създаване на обединена общинска група за подкрепа на изпълнението на ОПР, Стратегии и програми;

Мярка 2. Създаване на програма за обучение и развитие на умения в общинската администрация за подкрепа на местната икономическа активност и подобряване на социалния климат в общината;

Специфична цел 2: Подобряване на организацията и качеството на предоставяните от общината административни услуги.

Мярка 1. Предоставяне на комплексни административни услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление;

Мярка 2. Развитие на общинския информационен център в община Ценово;

Специфична цел 3: Засилване на партньорството и междуобщинското сътрудничество.

Мярка 1. Създаване на цялостна система за партньорство между общината и заинтересованите страни при реализирането на общински политики;

Мярка 2. Обучение на участниците и местните партньори за подпомагане на процесите на партньорство и управление на съвместни програми;

Специфична цел 4: Създаване на програмен проектен капацитет

Мярка 1. Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение, оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници;

Мярка 2. Развитие на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местното развитие;

5. СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

5.1. Подход за разработването на система от индикатори

Системата от индикатори за наблюдение и оценка е основен инструмент за проследяване на степента на изпълнение на Програмата за енергийна ефективност. Тя е неразривно свързана с цялостната система за наблюдение, оценка и актуализация на Програмата и на ОПР на община Ценово. Селектирането на индикаторите се основава на специфичните характеристики на стратегическата част на Програмата и съвременните методи за мониторинг на стратегическото планиране. Новата кохезионна политика на ЕС предвижда съвкупност от индикатори, съобразени с трите цели на стратегията на Европа 2020 и предвидени за използване на регионално и местно ниво. Индикаторите са организирани около темите за социалното, икономическото и териториалното сближаване в Европа и предлагат методология за измерване на научно-техническия прогрес, конкурентноспособността, образованието, транспорта, състоянието на околната среда, социалната интеграция, бедността и здравния статус на населението.

Планираната система от индикатори се обуславя и от информационната осигуреност на общинското планиране и управление към момента на разработването на ОПР. Избраните индикатори могат да бъдат следени чрез използване на официалните информационни източници за страната. Оперативността на системата зависи от точното определяне на начални стойности на отделните индикатори. Липсата на изходни данни и наличен механизъм за събиране на последващи стойности на определен индикатор обезсмисля неговото включване в системата.

Изключение са ситуациите, когато отчитането на резултатите от ОПР и Програмата извежда нуждата от дефинирането на специфични индикатори, които не са обезпечени с данни към настоящия момент. За тази цел са предвидени необвързани с началната стойност индикатори, за които е целесъобразно да се разработи и поддържа информационна база данни за целите на Програмата. Целесъобразно е тя да представлява списък с всички индикатори и периодично обновяваните им текущи стойности. Подобна база данни следва да се поддържа от общинската администрация и нейните специализирани администрации и отдели. Особено наложително е активното и регламентирано взаимодействие между общинските звена и представителите на експлоатационните ведомства, териториалните подразделения на националните дирекции, неправителствения и частния сектор. Поддръжката на общинския справочник следва да бъде неразделна част от дейностите по организирането и представянето на годишните доклади за изпълнение на Програмата, заложи в системата за наблюдение и оценка на плана.

Планирането на система от индикатори и структурирането и в два основни компонента – индикатори за въздействие и индикатори за резултат напълно съответства на методическите указания на МРРБ. Двата вида индикатори съвместно позволяват да се определи степента на постигане на целите и приоритетите от съдържанието на Програмата за енергийна ефективност на община Ценово. Стратегическите цели представляват желаното и възможно бъдещо състояние, докато приоритетните области представляват областите на действие и въздействие. Двата елемента изискват към тях да се приобщи различни индикатори.

5.2.Източници на информация

Съществен момент в системата от индикатори е осигуряването на надеждни източници на информация. Възможност за получаване на търсената информация произлиза и от Изпълнителната агенция по околна среда, Агенцията по заетостта, Агенция пътна инфраструктура. Информационната система за управление и наблюдение на структурните инструменти на ЕС в България позволява да се прецени ефективността на приложението на финансови ресурси на ЕС в България, както и концентрация на ресурси в определена област. Ключов източник представлява общинската администрация на Ценово и поддържаните от нея списъци и регистри. Поддържането на база данни за целите на наблюдението и оценката на Програмата за енергийна ефективност следва да се осигурява именно от информационните масиви и наблюдения на общинските звена.

5.3. Видове индикатори

Включените в системата индикатори касаят социални, икономически, физически и финансови характеристики на община Ценово. Съобразно с Методическите указания, индикаторите за въздействие са ориентирани към реализация на целите, докато индикаторите за резултат са привързани към действията в рамките на отделните приоритетни области. Първият вид следва да оцени цялостната ефективност на стратегията и какво е достигнатото състояние на общината спрямо визията и стратегическите цели до 2020 г. Вторият вид индикатори могат да бъдат съотнесими и спрямо конкретен ключов проект, включен в реализацията на Програмата за енергийна ефективност.

5.4.Индикатори за въздействие

Индикаторите за въздействие са разделени в категории спрямо стратегическите цели на Програмата за енергийна ефективност. Индикаторите за всяка цел са формулирани въз основа на ключовите тематични компоненти от съдържанието на целите.

5.5. Индикатори за резултат

Индикаторите за резултат разглеждат количествено измеримите мерки от състава на приоритетните области. Индикаторите се фокусират върху предполагаемите резултати и следствия от предвидените дейности и проследяват динамиката в развитието на общината. Комбинирани са разнообразни източници на информация, предоставящи точна информация за следените от индикаторите характеристики. Подборът на индикаторите спрямо спецификата на стратегическите цели и приоритети, в съчетание с техния оптимизиран брой позволяват успешното прилагане на системата от индикатори по време на изпълнението на ОПР и Програмата и особено при подготовката на планираните оценки.

СИСТЕМА ОТ ИНДИКАТОРИ ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА						
Приоритет/цел/мярка	Индикатор	Мярка	Източник на информация	Период на отчитане	База на стойност	Целева стойност
Приоритет 1. Енергийна ефективност.						
Специфична цел №1: Повишаване на енергийната ефективност в обектите, които се издържат чрез общинския бюджет						
Мярка 1. Повишаване на енергийната ефективност в общинските сгради	Резултати от извършени контролни обследвания	Брой	Община Ценово	1 година	8	5
Мярка 2. Завършване обновяването на уличното осветление в селищата на общината	Изпълнени проекти	Брой	Община Ценово, ЕРП	1 година	9	1
	Изграждана централизирана система за управление на градското и парково осветление	Брой	Община Ценово, ЕРП	1 година	9	9
Специфична цел №2: Повишаване на енергийната ефективност в жилищните сгради на територията на общината						
Мярка 1. Насърчаване на енергийната ефективност в жилищните сгради на територията на общината	Разработена общинска програма за насърчаване осъществяването на проекти за енергийна ефективност в жилищни сгради;	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 2. Подготовка и провеждане на кампании за насърчаване на повишаването на енергийната ефективност в жилищните сгради;	Проведени кампании	Брой	Община Ценово	1 година	x	2
Специфична цел №3: Повишаване на енергийната ефективност в местната промишленост						
Мярка 1. Изграждане на енергийни предприятия (в т.ч. смесени) на територията на общината за реализиране на проекти на основата на когенерация и ВЕИ	ПЧП при изграждане на инсталация за производство на електрическа енергия и гореща вода	Брой	Община Ценово	1 година	x	1

Мярка 2. Проучване на възможностите и изграждане на централизирано топло и БГВ снабдяване на всички учебни и здравни заведения и обществени стради в Ценово.	Проведени проучвателни процедури за обследване възможностите за изграждане на системи от алтернативни енергийни източници	Брой	Община Ценово	1 година	1	1
Специфична цел № 4: Въвеждане на управление на енергията на територията на общината						
Мярка 1. Изграждане на общински институции и кадри по енергийна ефективност	Общинско енергийно звено подпомагащо работата в общинската администрация.	Брой служители	Община Ценово	1 година	x	1
Мярка 2. Мобилизиране на обществена подкрепа за изпълнение на енергийната програма на основата на широко партньорство с бизнеса и организации на гражданското общество	Публикувани информации за състоянието и изпълнението на енергийната програма на общината.	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
Приоритет № 2: Интелигентен растеж и икономическо развитие.						
Специфична цел 1: Повишаване производството и продукцията в промишлеността						
Мярка 1: Създаване на условия за стимулиране на МСП.	МСП, които получават бизнес услуги;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	10
Мярка 1.2. Създаване на регионални кълстери.	Регионални кълстери и мрежи;	Брой	Национален статистически институт;	1 година	x	2
	Фирмите, участващи в регионални кълстери и мрежи;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	14
Мярка 1.3. Подкрепа за фирми-производители от общината.	Брой на МСП, получаващи финансова помощ за обучение (машаб, тип, продължителност).	Брой	Ресорни министерства - управляващи органи на оперативни програми; Община Ценово;	1 година	x	5
Специфична цел 2: Изграждане на подходяща бизнес среда и повишаване на инвестиционния интерес към общината.						
Мярка 1. Повишаване на конкурентоспособността чрез маркетинг, премахване на	Местни и чуждестранни инвестиции (в лева).	Хил. Лева	Агенция за чуждестранните инвестиции;	1 година	x	14 600
	Равнище на средна годишна работна	Лева	Бюро по труда;	1 година	5893	10 607

пречките за инвестиции, координиране на инициативите за икономическо развитие.	заплата;					
	Равнище на безработица	Брой	НОИ	1 година	710	500
Мярка 2. Подкрепа за развитие на бизнес и пазарна инфраструктура;	Изградени обекти на местната и регионална бизнес инфраструктура: регионални бизнес офиси, изложбени зали, бизнес инкубатори, бизнес центрове, индустриални паркове, производствени зони, технопаркове, техноинкубатори и др.	Брой	Общинска администрация - ТСУ, Информация от община Ценово за подавани, изпълнявани и изпълнени проекти съфинансирани от европейски фондове.	1 година	x	2
Мярка 3. Подкрепа на ново технологично развитие;	Фирмите, разположени в бизнес паркове, индустриални зони и техноинкубатори;	Брой	НСИ; Община Ценово; Отчети за изпълнение на ОПР в частта, касаеща стратегията за развитие на техническата инфраструктура;	1 година	x	10
Мярка 4. Развитие на информационно общество, подпомагащо бизнеса.	Публикации на сайта на общината;	Брой	Община Ценово;	6 месеца	x	6
Специфична цел 3: Разнообразяване на икономическите дейности и повишаване качеството на живот в селата.						
Мярка 1. Подпомагане на частни инициативи в създаване на микропредприятия.	Организационни и регулаторни дейности за подпомагане на частните инициативи.	Брой	Община-списък с участници; формулирани предложения; подготвени отчети за ОбС; актуализации на стратегически документи;	1 година	x	5
Мярка 2. Популяризиране на клъстера като висша организационна форма за отстояване на пазари и конкуренция.	Форми за подпомагане на регионалните клъстери и мрежи;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	7
Мярка 3. Организиране на заинтересованите производители, създаване на партньорство.	Организационни и регулаторни дейности за подпомагане на частните инициативи.	Брой	Община-списък с участници; формулирани предложения; подготвени отчети за ОбС; актуализации на стратегически документи;	1 година	x	3

Мярка 4. Оползотворяване на финансовите ресурси за институционално изграждане на кълстери.	Регионални кълстери, получаващи целево финансиране.	Брой	Ресорни министерства - управляващи органи на оперативни програми; Община Ценово;	1 година	x	2
Мярка 5. Създаване на център за разпространение на информация, обучение, консултации и подкрепа на стартиращите фирми.	Информационно подпомагане на стартиращи фирми и проведени обучения.	Брой	Община Ценово;	1 година	x	10
Мярка 6. Създаване на координационна програма за насочване на нови инвестиционни инициативи към кълстер.	Общински политики и програми за инвестиционно подпомагане на регионални кълстери и мрежи;	Брой	Община Ценово;	1 година	x	2
Приоритет № 3. Постигане на социална кохезия чрез укрепване и развитие на човешкия капитал.						
Специфична цел 1: Постигане на гъвкав пазар на труда и социална интеграция;						
Мярка 1. Изграждане на информационна система за търсената от инвеститори работна сила и предлаганите специалисти.	Сключени договори с работодатели по мерките за насърчаване на заетостта;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	x	7
	Включени лица в квалификационни курсове;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	x	100
	Безработни лица включени в заетост по мерките за насърчаване на заетостта;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	x	75
Мярка 2. Развитие на професионалните умения в подкрепа на местната икономическа активност и повишаване адаптивността на човешките ресурси.	Включени лица в квалификационни курсове;	Брой	Община Ценово; Бюро по труда;	6 месеца	x	75
Приоритет № 4. Техническа и инженерна инфраструктура и Екологично развитие.						
Специфична цел 1: Обновяване и доизграждане на техническата инфраструктура, стимулираща развитието на конкурентоспособна общинска икономика, респективно доходите на населението подобряване на жизнената среда;						
Мярка 1. Обновяване на техническата инфраструктура за подобряване на Енергийна ефективност в	Домакинства/стопански предприятия, обслужвани от нови/подоброени системи за газифициране и възобновяеми	Брой	Справка от ОА за изпълнени проекти и числеността на обезпечените райони в общината.	1 година	x	100

община Ценово.	източници на енергия;					
Мярка 2. Създаване и прилагане на стратегически подход при управлението на техническата инфраструктура в общината.	Осигурена питейна вода от пречистващи съоръжения с нови довеждащи водопроводи	Км	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	18,94 3	25,000
	Население осигурено с питейна вода отговаряща на Наредба №9	%	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	5
Мярка 3. Изграждане на канализационна мрежа и осигуряване пречистването на отпадъчните води	Изградена нова канализационна мрежа;	Км	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	15
	Изградена ПСОВ	Км	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	1
Мярка 4. Подобряване на съобщителните връзки като качество и обхват на предлаганите услуги;	Разкрити нови постове	Брой	Оператори, Община Ценово	1 година	x	x
	Осигурено покритие	%	Оператори, Община Ценово	1 година	x	98
Специфична цел 2: Трайно подобряване на екологичното състояние на община Ценово.						
Мярка 1. Екологичен мониторинг – изграждане на система за непрекъснато следене на замърсяването на въздуха, водата и почвата.	Изградени/доставени пунктове за наблюдение	Брой	Община Ценово, РИОСВ -Русе	1 година	x	1
Мярка 2. Програмни мерки.	Актуализиране програмата за опазване на околната среда;	Брой	Общински съвет Ценово-решение	1 година	x	1
	Реализиране на проект "Подобряване качеството на питейната вода"	Брой	Община Ценово, ВиК- Русе	1 година	x	1
Мярка 4. Партньорство с бизнеса и гражданското общество;	Процедури за изготвяне на правила за обществено обсъждане и обявяване и оповестяване на резултати;	Брой	Покани за присъствие (например чрез прессъобщение) на представители на бизнеса и гражданското общество; Списък на присъстващите представители на медиите; обявления и медийно отразяване на	1 година	x	14

			отваряне на офертите;			
Приоритет № 5. Укрепване на административния капацитет и развитие на нови професионални умения.						
Специфична цел 1: Укрепване на капацитета на общинската администрация и подобряване координацията в процеса на изпълнение на Програмата за енергийна ефективност и общинския план за развитие.						
Мярка 1. Подобряване на взаимодействието между кмета на общината и общинския съвет чрез създаване на обединена общинска група за подкрепа на изпълнението на ОПР, Стратегии и програми.	Функциониране на общинска група за наблюдение;	Брой	Община Ценово - справки относно предишни осъществени планове и проекти на местно ниво;	1 година	x	1
Мярка 2. Създаване на програма за обучение и развитие на умения в общинската администрация за подкрепа на местната икономическа активност и подобряване на социалния климат в общината.	Общински служители, участвали в програми за обучение;	Брой	Община Ценово- справки за реализирани програми за обучение;	1 година	x	70
Специфична цел 2: Подобряване на организацията и качеството на предоставяните от общината административни услуги.						
Мярка 1. Предоставяне на комплексни административни услуги на гражданите и бизнеса и развитие на електронното управление.	Въведена единна система за предоставяне на административни и технически услуги	Брой	Община Ценово	1 година	x	1
	Създадени електронни административни услуги;	Брой	Община Ценово	1 година	x	15
Мярка 2. Развитие на общинския информационен център в община Ценово.	Въвеждане на електронно движение на документи в администрацията и електронно обслужване на гражданите	Брой	Община Ценово	1 година	x	1

Специфична цел 3: Засилване на партньорството и междуобщинското сътрудничество.						
Мярка 1. Създаване на цялостна система за партньорство между общината и заинтересованите страни при реализирането на общински политики	Изготвяне на правила за дейността на обществен съвет;	Брой	Покани за присъствие (например чрез прессъобщение) на представители на бизнеса и гражданското общество; Списък на присъствалите представители на медиите; обявления и медийно отразяване на отваряне на офертите;	1 година	x	1
Мярка 2. Обучение на участниците и местните партньори за подпомагане на процесите на партньорство и управление на съвместни програми	Участници в програми за обучение	Брой	Община Ценово	1 година	x	70
Специфична цел 4: Създаване на програмнен проектен капацитет						
Мярка 1. Създаване на капацитет за ефективно планиране, програмиране, управление, контрол, наблюдение, оценка и подготовка за усвояване на средствата по структурните инструменти на ЕС, а така също от национални и местни източници;	Създаване на експертни групи по наблюдение и оценка на стратегии, планове и програми;	Брой	Протоколи от заседания и доклади на експертните групи	1 година	x	5
	Самостоятелно изготвяне на годишни доклади по реализация на общински политики;	Брой	Годишни доклади	1 година	x	7
Мярка 2. Развитие на нови подходи за насърчаване и насочване на регионалното и местното развитие;	Създадени общински сайтове, по конкретна проблематика;	Брой	Община Ценово	1 година	x	2
	Проведени срещи, публични обсъждания с бизнеса, НПО и гражданите	Брой	Община Ценово	1 година	x	14

6. СИСТЕМА ЗА НАБЛЮДЕНИЕ И ОЦЕНКА

6.1.Значение на системата за наблюдение и оценка

Пълноценната реализация на Програмата за енергийна ефективност през периода на нейното действие изисква способност за адаптация към променящите се характеристики на общината. За да бъде Програмата основа за разработване на стратегическите документи през последващия програмен период е необходима нейната актуалност в края на 2020 г. Тези особености посочват нуждата от разработването на система за нейното наблюдение и оценка. Системата обвързва отделни звена, извършваните от тях функции и последователността на операциите във времето.

Целите на системата са да определи степента на изпълнение на планираните цели, да проследи съответствието на Програмата с променящите се условия и да аргументира нуждата от нейната актуализация.

Основните задачи пред системата са информационно обезпечаване, приложение на системата от индикатори на Програмата за енергийна ефективност, пълноценна координация и взаимодействие на участващите структури и успешно публично представяне на резултатите от наблюдението. Системата за наблюдение и оценка интегрира идентифицираните индикатори за измерване на резултатите и въздействието на Програмата.

6.2.Участващи структури

Основните участници са общинският съвет на община Ценово, специализираните дирекции и отдели в местната администрация, разнообразните институции осигуряващи информация, заинтересовани страни и професионални общности.

Общинският съвет е ръководният орган за наблюдение на Програмата за енергийна ефективност. Представители на общинския съвет участват в разработването на документа, осигурявайки условията за открито осъществяване на регламентираните дейности, по планирането на енергийното развитие. Проектите за осъществяване на публичност следва да бъдат продължени и във времето на реализацията на Програмата, като се гарантират нормативните изисквания за нейната отчетност.

Наблюдението на Програмата се организира от кмета на община Ценово. Годишният доклад е основен инструмент за наблюдение и оценка на реализацията ѝ. Докладът се подготвя в началото на всяка година от програмния период, с изключение на първата. Въвеждането и контрола по процедурата по изготвяне на доклада се осъществява от кмета. След изготвянето му се предоставя на общинския съвет за гласуване. Процедурата завършва с изпращане на доклада до председателя на областния съвет.

Специализираните дирекции и отдели в общинската администрация активно се включват във всички етапи на разработването и реализацията на Програмата за енергийна ефективност. Те осъществяват комуникацията с останалите заинтересовани страни. Предоставят и експертната си дейност и при изготвяне на годишните доклади.

Кметовете и кметските наместници на селата също са неразделна част от системата. Те наблюдават осъществяването на общите цели на енергийното развитие на териториите на селата и осигуряват нужната информация за състоянието и тенденциите им на развитие.

Заинтересовани страни са и неправителствения сектор, частния сектор, образователните и културни институции, общности и граждани на общината.

6.3. Функции за наблюдение и оценка

Същността на системата за наблюдение и оценка на Програмата за енергийна ефективност и на ОПР Ценово са предвидените отделни функции и тяхната последователност. Съгласно законодателството в сферата на регионалното развитие, кметът на общината и общинския съвет съвместно обезпечават дейностите по изработването, съгласуването и последващите реализация и наблюдение на ОПР и на стратегическите планове и програми. Те осигуряват предпоставките за въвличане на обществеността в работата по създаването и прилагането на плана. Кметът на общината организира цялостния процес в условията на постоянна координация и комуникация с одобряващия и приемащия орган – общински съвет.

Кметът организира наблюдението на конкретните дейности по реализацията на ОПР и Програмата. Инструментът за обобщаване и представяне на резултатите от прилагане на ОПР, неговото наблюдение е годишният доклад. Системата за наблюдение на ОПР Ценово предвижда изработването на шест доклада. Изводите от тях са основа за Междинната оценка на плана и съдържат информация за:

- Степента на изпълнение на стратегическите цели
- Промените на общината и прилежащата и територия в рамките на предвидения период
- Резултати от предвидените мерки и изпълнението на задълженията на конкретните органи по плана
- Препоръки и предложения за подобряване на цялостния процес по изпълнение на плана

Компетентните органи осигуряват и нужните мерки за информация и публичност съпътстващи цялостния процес.

Изработването на Междинна оценка следва да проследи степента на изпълнение на плана и ефективността от координацията между компетентните органи отговорни за неговото изпълнение. Тя се изработва от експертен екип при взаимодействие със всички заинтересовани страни участвали в реализацията на плана.

Междинната оценка следва да определи степента на изпълнение на плана и дали има нужда от дефиниране на нови проекти – актуализиран документ за изпълнение за оставащото време от периода на действие на ОПР. Друга възможност е решение за актуализиране само на програмата за реализация.

6.4. Значимост на информацията, публичността и партньорството

Общинския план за развитие може да бъде значим и ефективен инструмент за управление само при ползотворен обмен на идеи и адекватни действия между всички заинтересовани страни по време на двата значими етапа от ОПР – разработването и реализацията му.

Законът за регионално развитие и правилника за неговото прилагане, предвиждат търсенето на подходящите партньорства и дейности за информация и публичност като ръководен принцип при разработването и реализацията на ОПР и стратегическите документи в общината. Насърчава се публичното участие, провокира използването на идеите на всички заинтересовани групи. Високата обществена активност е предпоставка за успешното изготвяне и реализиране на плана за развитие на общината.